

A GOOD MAN IS HARD TO FIND

Хорошого чоловіка важко знайти

Flannery O'Connor

(Ейвонська книга сучасної літератури, 1953)

Бабуся не хотіла їхати до Флориди. Вона хотіла відвідати деяких своїх родичів у східному Теннессі та користувалася кожною нагодою, щоб змінити думку Бейлі. Бейлі був сином, з яким вона жила, її єдиним хлопчиком. Він сидів на краю стільця за столом, схилившись над помаранчевим спортивним розділом «Джорнелу». «А тепер дивись сюди, Бейлі», – сказала вона, – «дивись сюди, прочитай це», – і вона стояла, поклавши одну руку на своє худе стегно, а іншою брязкаючи газетою по своїй лисій голові. «Ось цей хлопець, який називає себе Невдахою, звільнився з Федеральної в'язниці та попрямував до Флориди, і ви прочитаєте тут, що написано, що він зробив з цими людьми. Просто прочитайте. Я б не повела своїх дітей нікуди з таким злочинцем на волі. Я б не відповідала перед своєю совістю, якби зробила це».

Бейлі не відривався від читання, тому вона обернулася і побачила матір дітей, молоду жінку в штанах, обличчя якої було широке й невинне, як капуста, обв'язане зеленою хусткою з двома кінчиками зверху, схожими на кролячі вушка. Вона сиділа на дивані та годувала дитину абрикосами з банки. «Діти вже були у Флориді», – сказала стара жінка. «Вам усім варто було б для різноманітності відвезти їх кудись ще, щоб вони побачили різні частини світу та були щедрими. Вони ніколи не були у східному Теннессі».

Мати дітей, здавалося, не чула її, але восьмирічний хлопчик Джон Веслі, кремезний хлопчик в окулярах, сказав: «Якщо ти не хочеш їхати до Флориди, чому б тобі не залишитися вдома?» Він і маленька дівчинка Джун Стар читали кумедні газети на підлозі.

«Вона б і дня не залишилася вдома, щоб бути королевою», – сказала Джун Стар, не піднімаючи своєї жовтої голови.

«Так, а що б ви зробили, якби цей хлопець, Невдаха, вас спіймав?» – спитала бабуся.

«Я б його вдарив по обличчю», – сказав Джон Веслі.

«Вона б не залишилася вдома й за мільйон доларів», – сказала Джун Стар. «Боїться щось пропустити. Їй треба їздити куди завгодно, куди ми йдемо».

«Добре, міс», – сказала бабуся. «Просто пам'ятайте про це наступного разу, коли ви хочеш, щоб я завилася тобі волосся».

Джун Стар сказала, що її волосся від природи кучеряве.

Наступного ранку бабуся першою сіла в машину, готова до відправлення. В одному кутку у неї стояла велика чорна валіза, схожа на голову гіпопотама, а під нею вона ховала кошик з котом Пітті Сінгом. Вона не збиралася залишати кота самого в будинку на три дні, бо він дуже сумуватиме за нею, і вона боялася, що він може зачепитися за одну з газових конфорок і...

випадково задихнувся. Її син, Бейлі, не любив приїжджати до мотелю з котом.

Вона сиділа посередині заднього сидіння, а Джон Веслі та Джун Стар сиділи обабіч неї. Бейлі, мати дітей та немовля сиділи попереду, і вони виїхали з Атланти о восьмій сорок п'ять, пробіг на машині був 55890. Бабуся записала це, бо подумала, що було б цікаво сказати, скільки миль вони подолали, коли повернулися. Їм знадобилося двадцять хвилин, щоб дістатися околиці міста.

Стара пані зручно влаштувалася, знявши білі бавовняні рукавички та поклавши їх разом із сумочкою на полицю перед заднім вікном. Мати дітей все ще була в штанах і пов'язана зеленою хусткою, але бабуся була в темно-синьому солом'яному капелюсі моряка з букетом білих фіалок на полицях і темно-синій сукні з маленькою білою цяткою на візерунку. Її комірці та манжети були з білого органди, оздоблені мереживом, а на вирізі горловини вона приколола фіолетову гілочку тканинних фіалок, в якій лежав саше. У разі аварії кожен, хто побачить її мертвою на шосе, одразу зрозуміє, що це леді.

Вона сказала, що, на її думку, сьогодні буде гарний день для водіння, не надто спекотно і не надто холодно, і попередила Бейлі, що обмеження швидкості становить п'ятдесят п'ять миль на годину, і що патрульні ховаються за рекламними щитами та невеликими групами дерев і мчать за вами, перш ніж ви встигаєте сповільнитися. Вона вказала на цікаві деталі пейзажу: Стоун-Маунтін; блакитний граніт, який місцями піднімався по обидва боки шосе; блискучі червоні глинисті береги, злегка пронизані фіолетовим; і різноманітні культури, що утворювали ряди зеленого мережива на землі. Деревя були повні сріблясто-білого сонячного світла, і найскромніші з них виблискували. Діти читали комікси, а їхня мати знову лягла спати.

«Давайте швидко проїдемося Джорджією, щоб нам не довелося довго на неї дивитися», — сказав Джон Веслі.

«Якби я була маленьким хлопчиком, — сказала бабуся, — я б не говорила про свій рідний штат так. У Теннессі гори, а в Джорджії — пагорби».

«Теннессі — це просто сільське звалище, — сказав Джон Веслі, — а Джорджія теж жахливий штат».

«Ти ж сам сказав», — сказала Джун Стар.

«За моїх часів», — сказала бабуся, складаючи свої тонкі венозні пальці, — «діти більше шанобливо ставилися до своїх рідних штатів, батьків та всього іншого. Люди тоді чинили правильно. Ой, подивіться на милого маленького негра!» — сказала вона і вказала на чорношкірого хлопчика, який стояв у дверях халупи. «Хіба це не була б гарна картина?» — спитала вона, і всі повернулися й подивилися на маленького негра з заднього вікна. Він помахав рукою.

«На ньому не було штанів», — сказала Джун Стар.

«У нього, мабуть, їх не було», — пояснила бабуся. «Маленькі негрятянки в У цій країні немає таких речей, як у нас. Якби я вміла малювати, я б написала цю картину», — сказала вона. Діти обмінялися коміксами.

Бабуся запропонувала потримати немовля, і мати дітей передала його їй через переднє сидіння. Вона посадила його собі на коліна, підстрибувала та розповідала йому про те, що вони проходили повз. Вона закотила очі, скривила губи та притулилася своїм худим шкірястим обличчям до його гладенького, байдужого обличчя. Час від часу він дарував їй далеку посмішку. Вони пройшли повз велике бавовняне поле з п'ятьма чи шістьма могилами, обгородженими посеред нього, немов маленький острів. «Подивіться на цвинтар!» — сказала бабуся, показуючи на нього. «Це було старе сімейне кладовище. Воно належало плантації».

«Де плантація?» — спитав Джон Веслі.

«Звіяні вітром», — сказала бабуся. «Ха-ха».

Коли діти доїли всі комікси, які принесли, вони відкрили обід і з'їли його. Бабуся з'їла бутерброд з арахісовою пастою та оливку і не дозволила дітям викинути коробку та паперові серветки у вікно.

Коли більше нічого було робити, вони грали в гру: вибирали хмаринку, а двоє інших вгадували, яку форму вона представляє. Джон Веслі взяв одну у формі корови, Джун Стар вгадала корову, а Джон Веслі сказав, що ні, автомобіль, а Джун Стар сказала, що він грає нечесно, і вони почали бити один одного через бабуся.

Бабуся сказала, що розповідь їм історію, якщо вони мовчатимуть. Коли вона розповідала історію, то заковувала очі, махала головою та була дуже драматичною. Вона сказала, що одного разу, коли була ще дівчиною, за нею залицявся містер Едгар Аتكінс Тігарден з Джаспера, штат Джорджія. Вона сказала, що він був дуже гарним чоловіком і джентльменом, і щосуботи вдень він приносив їй кавун з вирізьбленими на ньому своїми ініціалами: ЇЖ! Ну, одного разу в суботу, сказала вона, містер Тігарден приніс кавун, а вдома нікого не було, і він залишив його на ганку та повернувся у своєму візку до Джаспера, але вона так і не отримала кавуна, сказала вона, бо якийсь негр з'їв його, побачивши ініціали: ЇЖ! Ця історія полоскотала Джону Веслі до сліз, і він хихикав і хихикав, але Джун Стар не вважала, що це щось слушне. Вона сказала, що не вийде заміж за чоловіка, який просто в суботу принесе їй кавун. Бабуся сказала, що їй було б добре вийти заміж за містера Тігардена, бо він був джентльменом і купив акції Coca-Cola, коли вона тільки вийшла, і що він помер лише кілька років тому дуже багатю людиною.

Вони зупинилися біля «Вежі», щоб приготувати бутерброди з барбекю. «Вежа» була частково оштукатуреною, частково дерев'яною заправкою та танцювальною залю, розташованою на галявині за межами Тімоті. Нею керував товстун на ім'я Ред Семмі Баттс, і тут і там на будівлі та на багато миль уздовж шосе були розвішані знаки з написом: «СПРОБУЙТЕ ВІДОМИЙ БАРБЕКЮ ВІД РЕДА СЕММІ». НІЩО ТАКЕ, ЯК ВІД ВІДОМОГО РЕДА СЕММІ! РЕДА СЕМ! ТОВСТИЙ ХЛОПЕЦЬ З ВЕСЕЛИМ СМІХОМ. ВЕТЕРАН! РЕДА СЕММІ — ТВОРИ ЧОЛОВІК!»

Рудий Семмі лежав на голій землі біля Вежі, зануривши голову під вантажівку, а поруч цокала сіра мавпа заввишки приблизно фут, прив'язана до невеликого дерева китайської. Мавпа стрибнула назад на дерево та вилізла на найвищу гілку, щойно побачила, як діти вистрибують з машини та біжать до неї.

Усередині, «Вежа» була довгою темною кімнатою зі стійкою в одному кінці, столами в іншому та танцювальним майданчиком посередині. Усі сіли за столик поруч із нікелодеоном, і дружина Ред Сема, висока смаглява жінка з волоссям та очима світлішими за її шкіру, підійшла і прийняла їхнє замовлення. Мати дітей вкинула монету в автомат і заграла «Теннесі вальс», а бабуся сказала, що ця мелодія завжди викликає в неї бажання танцювати. Вона запитала Бейлі, чи не хоче він танцювати, але він лише пильно подивився на неї. Він не мав природно життєрадісного характеру, як вона, і трипи нервували його. Карі очі бабусі були дуже яскравими. Вона хитала головою з боку в бік і вдавала, що танцює на своєму стільці. Джун Стар сказала зіграти щось, під що вона може відбити степ, тому мати дітей вкинула ще монету і зіграла швидкий номер, а Джун Стар вийшла на танцпол і виконала свій степ.

«Хіба вона не мила?» — сказала дружина Рудого Сема, схилившись над прилавком. «Хочеш...»
будь моєю маленькою дівчинкою?

«Ні, я б точно не стала», — сказала Джун Стар. «Я б не жила в занедбаному місці». «ось так за мін'йон-баксів!» — і вона побігла назад до столу.

«Хіба вона не мила?» — повторила жінка, чемно розтягнувши губи.

«Тобі не соромно?» — прошипіла бабуся.

Рудий Сем зайшов і сказав дружині, щоб вона перестала валятися на прилавку та поспішила з замовленням цих людей. Його штани кольору хаки сягали лише стегон, а живіт нависав над ними, немов мішок з борошном, що гойдався під сорочкою. Він підійшов, сів за сусідній столик і видав комбінацію зітхання та йодлю. «Ти не можеш перемогти», — сказав він. «Ти не можеш перемогти», — і витер своє спітніле червоне обличчя сірою хусткою. «У наші дні не знаєш, кому довіряти», — сказав він. «Хіба це не правда?»

«Люди точно вже не такі добрі, як колись», — сказала бабуся.

«Минулого тижня сюди приїхали двоє хлопців, — сказав Ред Семмі, — за кермом «Крайслера». Це був Стара пошарпана машина, але вона була хороша, і ці хлопці здавалися мені цілком нормальними. Казали, що працюють на заводі, і знаєте, я дозволяв цим хлопцям брати плату за бензин, який вони купували? Чому я це зробив?»

«Тому що ти хороший чоловік!» — одразу ж сказала бабуся.

«Так, мабуть, так», — сказав Рудий Сем, ніби його вразила ця відповідь.

Його дружина принесла замовлення, несучи п'ять тарілок одразу без підноса, по дві в кожній руці та одну, балансуючи на руці. «У цьому зеленому Божому світі немає жодної душі, якій ти міг би довіряти», — сказала вона. «І я нікого не зараховую до цього, нікого», — повторила вона, дивлячись на Рудого Семмі.

«Ти читав про того злочинця, Невдаху, який утік?» — спитала бабуся.

«Я б анітрохи не здивувалася, якби він не напав на це місце прямо тут», — сказала жінка. «Якщо він почує, що воно тут, я б анітрохи не здивувалася, побачивши його. Якщо він почує, що в касі два центи, я б анітрохи не здивувалася, якби він...»

«Досить», — сказав Рудий Сем. «Іди принеси цим людям їхню Ко'-Колу», — і жінка пішов забрати решту замовлення.

«Важко знайти хорошу людину», — сказав Рудий Семмі. «Все стає жахливим. Я пам'ятаю той день, коли можна було піти і залишити сітчасті двері незамкненими. Більше ні».

Він і бабуся обговорювали кращі часи. Старенька сказала, що, на її думку, Європа повністю винна в тому, як все йде зараз. Вона сказала, що, судячи з того, як поводить себе Європа, можна подумати, що ми зроблені з грошей, а Рудий Сем сказав, що нема сенсу про це говорити, вона мала цілковиту рацію. Діти вибігли надвір на біле сонячне світло і подивилися на мавпу на мереживному дереві китайської ягоди. Він був зайнятий тим, що ловив на себе бліх і обережно кусав кожну між зубами, ніби це були делікатеси.

Вони знову поїхали в спекотний день. Бабуся дрімала, як котяча ласка, і прокидалася кожні кілька хвилин від власного хропіння. За межами Тумбсборо вона прокинулася і згадала стару плантацію, яку колись відвідувала в цьому районі, коли була молодою леді. Вона сказала, що в будинку було шість білих колон поперек фасаду, і що до нього вела алея дубів, а по обидва боки перед ним дві маленькі дерев'яні альтанки-ґратки, де можна було сісти зі своїм залицяльником після прогулянки в саду. Вона точно пам'ятала, з якої дороги потрібно звернути, щоб дістатися до нього. Вона знала, що Бейлі не захоче гаяти часу, розглядаючи старий будинок, але чим більше вона про нього говорила, тим більше їй хотілося побачити його ще раз і дізнатися, чи стоять ще ці маленькі альтанки-близнюки. «У цьому будинку була таємна панель», — лукаво сказала вона, не кажучи правди, але бажаючи, щоб вона стояла, — «і розповідали, що все сімейне срібло було заховано в ній, коли Шерман приїжджав, але його так і не знайшли...»

«Гей!» — сказав Джон Веслі. «Ходімо подивимось! Ми знайдемо! Ми перевіримо всі дерев'яні елементи та знайдемо! Хто там живе? Де ви звертаєте? Гей, тату, а чи не могли б ми звернути там?»

«Ми ніколи не бачили будинку з таємною панеллю!» — верещала Джун Стар. «Ходімо до будинку з таємною панеллю! Гей, тату, чи не міг би ми піти подивитися на будинок з таємною панеллю!»

«Я знаю, що це недалеко звідси», — сказала бабуся. «Це займе не більше двадцяти хвилин».

Бейлі дивився прямо перед собою. Його щелепа була стиснута, як підкова. «Ні», — сказав він.

Діти почали кричати та верещати, що хочуть побачити будинок із секретною панеллю. Джон Веслі штовхнув ногою спинку переднього сидіння, а Джун Стар, нависла над плечем матері, відчайдушно скинула їй на вухо, що їм ніколи не весело навіть під час відпустки, що вони ніколи не можуть робити те, що ВОНИ хочуть. Малюк почав кричати, а Джон Веслі так сильно штовхнув ногою спинку сидіння, що батько відчув удари в нирках.

«Гаразд!» — крикнув він і зупинив машину на узбіччі. «Можете всі замовкнути? Може, ви всі замовкнете на секунду? Якщо ви не замовкнете, ми нікуди не поїдемо».

«Це було б дуже повчально для них», — пробурмотіла бабуся.

«Гаразд», — сказав Бейлі, — «але зрозумійте: це єдиний раз, коли ми зупинимося для чогось подібного. Це єдиний і неповторний раз».

«Ґрунтова дорога, на яку треба звернути, приблизно за миллю звідси», — сказала бабуса. вказав. «Я помітив це, коли ми проїжджали повз».

«Ґрунтова дорога», — простогнав Бейлі.

Після того, як вони розвернулися та попрямували до ґрунтової дороги, бабуса згадала інші деталі будинку: гарне скло над входними дверима та лампу-свічку в передпокої. Джон Веслі сказав, що таємна панель, ймовірно, була в каміні.

«Ви не можете зайти всередину цього будинку», — сказав Бейлі. «Ви не знаєте, хто там живе».

«Поки ви всі розмовлятимете з людьми попереду, я побіжу ззаду та залізу у вікно», — запропонував Джон Веслі.

«Ми всі залишимося в машині», — сказала його мати. Вони звернули на ґрунтову дорогу, і машина мчала нерівномірно, клубочком рожевого пилу. Бабуса згадала часи, коли не було асфальтованих доріг, і тридцять миль — це був день подорожі. Ґрунтова дорога була горбиста, з раптовими хвилями та різкими поворотами на небезпечних насипах. Раптом вони опинилися на пагорбі, звідки відкривався вид на блакитні верхівки дерев на багато миль навколо, а наступної хвилини — у червоній западині, де на них дивилися вкриті пилом дерева.

«Краще б це місце з'явилося за хвилину», — сказав Бейлі, — «або я повернуся».

Дорога виглядала так, ніби по ній ніхто не їздив місяцями.

«Це недалеко», — сказала бабуса, і тільки-но вона це сказала, як їй спала на думку жахлива думка. Ця думка була такою ніяковою, що вона почервоніла, очі розширилися, а ноги підстрибнули, перекинувши валізу в кутку.

Щойно валіза ворухнулася, газетний ковпачок, який вона накрила кошиком під нею, з гарчанням піднявся, і кішка Пітті Сінг стрибнула на плече Бейлі.

Дітей кинуло на підлогу, а їхню матір, яка тримала немовля, викинуло з дверей на землю; стареньку кинуло на переднє сидіння. Машина один раз перекинулася і приземлилася правою стороною догори дном у яру на узбіччі дороги.

Бейлі залишився на водійському місці, а кіт — сіро-смугастий з широкою білою мордочкою та помаранчевим носом — чіплявся за його шию, немов гусениця.

Щойно діти побачили, що можуть рухати руками й ногами, вони вискочили з машини, кричачи: «У нас АВАРІЯ!» Бабуса згорнулася калачиком під панеллю приладів, сподіваючись, що вона постраждала, щоб гнів Бейлі не обрушився на неї одразу. Жахлива думка, яка виникла у неї перед аварією, полягала в тому, що будинок, який вона так яскраво пам'ятала, був не в Джорджії, а в Теннессі.

Бейлі обома руками зняв kota з шиї та жбурнув його у вікно, притулившись до сосни. Потім він вийшов з машини та почав шукати матір дітей. Вона сиділа біля краю червоної, випотрошеної канави, тримаючи на руках кричущу дитину, але в неї був лише поріз на обличчі та перелом плеча. «У нас АВАРІЯ!» — закричали діти у шаленому захваті.

«Але ніхто не загинув», — розчаровано сказала Джун Стар, коли бабуса шкутильгаючи вийшла з машини. Капелюх все ще був прикріплений до голови, але зламаний передній козирок стирчав під веселим кутом, а фіолетова гілка звисала збоку. Усі, крім дітей, сіли в канаві, щоб оговтатися від шоку. Усі тремтіли.

«Можливо, підїде машина», — хрипко сказала мати дітей.

«Мені здається, що я пошкодила якийсь орган», — сказала бабуса, притискаючи її до боку, але ніхто їй не відповів. Бейлі цокав зубами. На ньому була жовта спортивна футболка з яскраво-синіми папугами, а обличчя було таке ж жовте, як і футболка. Бабуса вирішила не згадувати, що будинок знаходиться в Теннессі.

Дорога була приблизно за три метри вище, і вони могли бачити лише верхівки дерев з іншого боку. За канавою, в якій вони сиділи, був ще один ліс – високий, темний і густий. За кілька хвилин вони побачили на деякій відстані на вершині пагорба машину, яка повільно наближалася, ніби пасажирів спостерігали за ними. Бабуса встала і театральнo помахала обома руками, щоб привернути їхню увагу. Машина продовжувала повільно наближатися, зникла за поворотом і знову з'явилася, рухаючись ще повільніше, на вершині пагорба, який вони переїхали. Це був великий чорний пошарпаний автомобіль, схожий на катафалк. У ньому було троє чоловіків.

Він зупинився прямо над ними, і кілька хвилин водій дивився вниз пильним, безвиразним поглядом туди, де вони сиділи, і мовчав. Потім він повернув голову, пробурмотів щось двом іншим, і вони вийшли. Один був огрядним хлопцем у чорних штанах і червоній футболці з витисненим срібним жеребцем спереду. Він обійшов їх праворуч і стояв, втупившись у них, з напіввідкритим ротом у якійсь невимушеній посмішці. На іншому були штани кольору хаки, синє смугасте пальто та сірий капелюх, натягнутий дуже низько, приховуючи більшу частину його обличчя. Він повільно обійшов їх ліворуч. Жоден з них не промовив.

Водій вийшов з машини та став поруч, дивлячись на них згори донизу. Він був старшим за двох інших. Його волосся тільки-но почало сивіти, і він носив окуляри у срібній оправі, які надавали йому вченого вигляду. У нього було довге зморшкувате обличчя, і він не був одягнений у сорочки чи майку. На ньому були сині джинси, які були йому занадто тісні, і він тримав чорний капелюх і пістолет. У двох хлопців також були пістолети.

«У нас трапився АВАРІЯ!» — закричали діти.

У бабусі виникло дивне відчуття, що чоловік в окулярах був кимось знайомим. Його обличчя було їй таким же знайомим, ніби вона знала його все своє життя, але вона не могла згадати, хто він. Він відійшов від машини та почав спускатися з насипу, обережно ставлячи ноги, щоб не послизнутися. На ньому були коричнево-білі туфлі, а шкарпетки — червоні та тонкі. «Добрий день», — сказав він. «Бачу, ви всі трохи пролили».

«Ми двічі перевернулися!» — сказала бабуса.

«Один раз», — виправив він. «Ми бачили, як це сталося. Хайреме, спробуй їхню машину та подивимося, чи вона заведеться», — тихо сказав він хлопцеві в сірому капелюсі.

«Навіщо тобі ця зброя?» — спитав Джон Веслі. «Що ти збираєшся з цією зброєю робити?»

«Пані», — сказав чоловік матері дітей, — «чи не могли б ви покликати цих дітей сісти поруч із вами? Діти мене нервують. Я хочу, щоб ви всі сіли разом там, де ви зараз».

«Для чого ви нам наказуєте?» — запитала Джун Стар.

Позаду них роззявився ліс, немов темна розкрита паща. «Ідіть сюди», — сказала їхня мати.

«Послухайте, — раптом почав Бейлі, — ми потрапили в скрутне становище! Ми»

всередині!» — заверещала бабуся. Вона схопилася на ноги і зупинилася, втупившись у очі.

«Ви — Невдаха!» — сказала вона. — «Я одразу вас впізнала!»

— Так, я, — сказав чоловік, злегка посміхаючись, ніби мимоволі був радий, що його знають, — але для вас усіх було б краще, леді, якби ви мене не помітили.

Бейлі різко повернув голову і сказав щось матері, що шокувало навіть діти. Стара пані почала плакати, а Невдаха почервонів.

«Пані, — сказав він, — не засмучуйтесь. Іноді чоловік каже те, чого не має на увазі.»

Не думаю, що він мав намір так з тобою розмовляти.

«Ти ж не застрелиш жінку, чи не так?» — сказала бабуся і вийняла чисту хустку з манжети й почала витирати нею очі.

Невдаха встромив носок свого черевика в землю, зробив маленьку ямку, а потім знову її закрив. «Я б не хотів цього робити», — сказав він.

«Слухай», — майже закричала бабуся, — «Я знаю, що ти хороший чоловік. Ти ж не схоже, ніби в тебе звичайна кров. Я знаю, що ти, мабуть, походиш з добрих людей!»

«Так, мамо», — сказав він, — «найкращі люди у світі». Коли він посміхнувся, то показав ряд міцних білих зубів. «Бог ніколи не створив жінки кращої за мою матір, а серце мого тата було з чистого золота», — сказав він. Хлопець у червоній футболці підійшов до них ззаду і стояв з пістолетом на стегні. Невдаха присів на землю. «Слідкуй за цими дітьми, Боббі Лі», — сказав він. — «Ти ж знаєш, що вони мене нервують». Він подивився на шістьох, що тулилися перед ним, і, здавалося, йому було ніяково, ніби він не міг придумати, що сказати. «На небі жодної хмаринки», — зауважив він, дивлячись на нього. — «Не бачу сонця, але й хмаринки теж не бачу».

«Так, сьогодні чудовий день», — сказала бабуся. «Послухай», — сказала вона, — «тобі не слід називати себе Невдахою, бо я знаю, що ти в душі добра людина. Я можу просто подивитися на тебе і сказати:»

«Тихіше!» — крикнув Бейлі. «Тихіше! Замовкніть усі і дайте мені цим зайнятися!» Він був присівши в позу бігуна, готового кинути вперед, але він не рухався.

«Я це заявляю, леді», — сказав Невдаха і намалював рукояткою рушниць маленьке коло на землі.

«Полагодити цю машину займе півгодини», — гукнув Хайрем, дивлячись поверх піднятого капота.

«Ну, спочатку ви з Боббі Лі змусите його та того маленького хлопчика переступити з вами он туди», — сказав Непристосований, вказуючи на Бейлі та Джона Веслі. «Хлопці хочуть тебе дещо запитати», — сказав він Бейлі. «Чи не міг би ти пройтися з ними назад у той ліс?»

«Послухайте», — почав Бейлі, — «ми потрапили в жахливе становище! Ніхто не розуміє, що це таке», — і його голос зірвався. Його очі були такими ж блакитними та пронизливими, як папуги в сорочці, і він залишався абсолютно нерухомим.

Бабуся потягнулася, щоб поправити коси капелюха, ніби збиралася йти з ним до лісу, але капелюх злетів у неї з руки. Вона стояла, втупившись у нього, а за мить упустила його на землю. Хайрем потягнув Бейлі за руку, ніби допомагав старому. Джон Веслі схопив батька за руку, і Боббі Лі пішов за ним.

Вони пішли до лісу, і щойно дійшли до темного узлісся, Бейлі обернувся і, спираючись на сірий голий стовбур сосни, крикнув: «Я зараз повернуся, мамо, зачекай на мене!»

«Повертайтеся негайно!» — пронизливо крикнула його мати, але всі вони зникли в лісі.

«Бейлі Бой!» — трагічним голосом гукнула бабуся, але побачила, що дивиться на Непристосованого, який сидів навпочіпки перед нею. «Я просто знаю, що ти хороший чоловік», — відчайдушно сказала вона. «Ти зовсім не звичайний!»

«Ні, я нехороша людина», — сказав Непритомний через секунду, ніби ретельно обміркував її слова, — «але я й не найгірший у світі. Мій тато казав, що я іншої породи собак, ніж мої брати та сестри. «Знаєш», — сказав тато, — «є такі, що можуть прожити все життя, не питаючи про це, а інші мають знати, чому так, і цей хлопець — один з останніх. Він буде втягнутий у все!» Він надів чорного капелюха, раптом підвів погляд, а потім подивився вглиб лісу, ніби йому знову стало ніяково. «Вибачте, що на мені немає сорочки перед вами, леді», — сказав він, злегка згорбивши плечі. «Ми поховали одяг, який був на нас, коли ми втекли, і просто обходимося, поки не одужаємо. Ми позичили його у кількох людей, яких зустріли», — пояснив він.

«Цілком нормально», — сказала бабуся. «Можливо, у Бейлі є зайва сорочка у валізі».

«Я подивлюся і все побачу», — сказав Невдаха.

«Куди вони його везуть?» — закричала мати дітей.

«Тато сам був картою», — сказав Невдаха. «Йому нічого не можна було приписати. Хоча він ніколи не мав проблем із владою. Просто мав хист з нею поводитися».

«Ти теж могла б бути чесною, якби тільки спробувала», — сказала бабуся. «Подумай, як чудово було б осісти та жити комфортним життям, не думаючи...»

про когось, хто постійно тебе переслідує.

Невдаха продовжував шкрябати землю рукояткою своєї рушниці, ніби він подумавши про це. «Так, хтось завжди за тобою переслідує», — пробурмотів він.

Бабуся помітила, які тонкі його лопатки одразу за капелюхом бо вона стояла і дивилася на нього згори донизу. «Ти колись молишся?» — спитала вона.

Він похитав головою. Вона побачила лише чорний капелюх, що ворухився між його лопатками. «Нім», — сказав він.

З лісу пролунав постріл з пістолета, а за ним невдовзі ще один. Потім запала тиша. Старенька різко повернула голову. Вона чула, як вітер шелестить верхівками дерев, немов довгий задоволений вдих. «Бейлі Бой!» — гукнула вона.

«Я деякий час був госпел-співаком», — сказав «Невдаха». «Я побував майже всім. Служив у збройних силах, як на суші, так і на морі, вдома та за кордоном, був двічі одружений, працював трунарем, працював на залізницях, орав Матінку-Землю, потрапив у торнадо, одного разу бачив, як чоловіка спалили живцем», — і він подивився на матір дітей та маленьку дівчинку, які сиділи близько одна до одної, їхні обличчя білі, а очі скляні; «Я навіть бачив, як жінку шмагали», — сказав він.

«Моліться, моліться», — почала бабуся, — «моліться, моліться...»

«Наскільки я пам'ятаю, я ніколи не був поганим хлопчиком», — сказав Непристосований майже мрійливим голосом, — «але десь по дорозі я зробив щось не так і мене відправили до в'язниці. Мене поховали живцем», — і він підвів погляд і пильним поглядом привернув до себе її увагу.

«Ось тоді тобі й слід було почати молитися», — сказала вона. «Що ти зробив, щоб отримати відправили до в'язниці того першого разу?

«Поверни праворуч, це була стіна», — сказав Непристосований, знову дивлячись у безхмарне небо. «Поверни ліворуч, це була стіна. Подивись угору — це була стеля, подивись вниз — це була підлога. Я забув, що я зробив, леді. Я сидів там і сидів там, намагаючись згадати, що я зробив, і досі цього не згадав. Час від часу мені здавалося, що це до мене прийде, але цього так і не сталося».

«Можливо, вони вас туди ввели помилково», — невизначено сказала старенька.

«Ном», — сказав він. «Це не була помилка. У них були документи з собою».

«Ви, мабуть, щось украли», — сказала вона.

Невдаха злегка посміхнувся. «Ні в кого не було нічого, що мені було потрібно», — сказав він. «Це головний лікар у в'язниці сказав, що я вбив свого тата, але я знав, що це брехня. Мій тато помер у 1981 році від епідемії грипу, і я ніколи до цього не мав жодного стосунку. Його поховали в баптистській церкві Маунт-Хоупвелл».

церковне подвір'я, і ви можете піти туди й переконатися самі».

«Якби ти помолився, — сказала старенька, — Ісус би тобі допоміг».

«Це правда», — сказав Невдаха.

«Ну тоді чому б тобі не молитися?» — раптом спитала вона, тремтячи від радості.

«Мені не потрібна допомога», — сказав він. «Я сам чудово справляюся».

Боббі Лі та Хайрем неспішно поверталися з лісу. Боббі Лі був тягнути за собою жовту сорочку з яскраво-синіми папугами.

«Покажи мені цю сорочку, Боббі Лі», — сказав Непристойний. Сорочка полетіла на нього та приземлилася йому на плече, і він її одягнув. Бабуся не могла назвати, що їй нагадувала сорочка. «Ні, леді», — сказав Непристойний, застібаючи її, — «я знайшов

«Злочин не має значення. Ти можеш зробити одне, а можеш зробити інше, вбити людину чи зняти шину з її машини, бо рано чи пізно ти забудеш, що ти зробив, і просто будеш за це покараний».

Мати дітей почала видавати хрипкі звуки, ніби не могла дихати. «Пані», — спитав він, — «чи не хотіли б ви та ця маленька дівчинка вийти он туди з Боббі Лі та Хайремом і приєднатися до вашого чоловіка?»

«Так, дякую», — ледь чутно промовила мати. Її ліва рука безпорадно звисала, а в іншій вона тримала немовля, яке заснуло. «Хайреме, підними цю жінку».

«Непритомна», — сказала вона, намагаючись вибратися з канави: «А ти, Боббі Лі, тримайся за руку тієї маленької дівчинки».

«Я не хочу триматися з ним за руки», — сказала Джун Стар. «Він нагадує мені свиню».

Товстун почервонів, засміявся, схопив її за руку та потягнув геть...
ліс за Гірамом та її матір'ю.

Залишившись наодинці з Невдахою, бабуся зрозуміла, що втратила голос. На небі не було жодної хмаринки, ні сонця. Навколо неї був лише ліс. Вона хотіла сказати йому, що він повинен помолитися. Вона кілька разів відкривала і закривала рота, перш ніж щось вимовити. Зрештою, вона спіймала себе на тому, що каже: «Ісусе. Ісусе», маючи на увазі, Ісус тобі допоможе, але те, як вона це говорила, звучало так, ніби вона проклинала.

«Так, я», — сказав Невдаха, ніби погоджуючись. «Ісус показав мені все не так. З Ним було те саме, що й зі мною, за винятком того, що Він не скоїв жодного злочину, а вони могли довести, що я його скоїв, бо в них були документи з собою. Звичайно, — сказав він, — «вони ніколи не показували мені моїх документів. Ось чому я тепер підписуюся сам. Я давно казав, що ти береш підпис і підписуєш усе, що робиш, і зберігаєш копію. Тоді ти знатимеш, що ти зробив, і зможеш притягнути до відповідальності за злочин і подивитися, чи вони збігаються, і зрештою у тебе буде щось, що доводить, що з тобою поводитися неправильно. Я називаю себе Невдахою, — сказав він, — «бо я не можу порівняти все те, що я зробив неправильно, з усім тим, через що я пройшов у покаранні».

З лісу пролунав пронизливий крик, а невдовзі пролунав постріл з пістолета.

«Чи здається вам правильним, леді, що одного карають дуже сильно, а іншого взагалі не карають?»

«Боже!» — вигукнула стара жінка. — «У тебе добра кров! Я знаю, що ти не застрелив би жінку! Я знаю, що ти з хороших родів! Молюся! Ісусе, тобі не слід стріляти в жінку. Я дам тобі всі гроші, які в мене є!»

«Леді», — сказав Непристосований, дивлячись далеко за себе в ліс, — «ніколи не було орган, який дає трунарю чайові».

Пролунало ще два постріли з пістолета, і бабуся підняла голову, немов стара виснажена індичка, що благає води, і гукнула: «Бейлі-бой, Бейлі-бой!», ніби її серце мало не розірвалося.

«Ісус був єдиним, хто будь-коли воскрешав мертвих, — продовжив Невдаха, — і йому не слід було цього робити. Він показав, що все вийшло з рівноваги. Якщо Він зробив те, що сказав, то тобі нічого не залишається, як викинути все і йти за Ним, а якщо ні,

тоді тобі нічого не залишається, як насолоджуватися кількома хвилинами, що залишилися, якнайкраще — убивши когось, спаливши його будинок або зробивши з ним якусь іншу підлість. Жодної насолоди, окрім підлості, — сказав він, і його голос перетворився на гарчання.

«Можливо, Він не воскрешав мертвих», — пробурмотіла стара жінка, не знаючи, що говорить, і відчуваючи таке запаморочення, що опустилася в канаву, підкрутивши ноги.

«Мене там не було, тому я не можу сказати, що Його не було», — сказав Місфіт. «Шкода, що мене там не було», — сказав він, вдаривши кулаком об землю. «Це неправильно, що мене там не було, бо якби я там був, я б знав. Послухай, пані», — сказав він високим голосом, — «якби я там був, я б знав, і я б не був таким, яким я є зараз». Його голос ніби ось-ось зірвався, і голова бабусі на мить прояснилася. Вона побачила, як обличчя чоловіка скривилося близько до її власного, ніби він збирався заплакати, і пробурмотіла: «Ти ж одна з моїх дітей. Ти одна з моїх власних дітей!» Вона простягнула руку і торкнулася його плеча. Місфіт відскочив назад, ніби його вкусила змія, і тричі вистрілила їй у груди. Потім він поклав пістолет на землю, зняв окуляри та почав їх протирати.

Хайрем і Боббі Лі повернулися з лісу й стояли над канавою, дивлячись зверху вниз на бабусю, яка наполовину сиділа, наполовину лежала в калюжі крові, схрестивши ноги під собою, як дитина, та посміхаючись безхмарному небу.

Без окулярів очі Непристосованого були почервонілі, бліді та беззахисні. «Зніми її та кинь туди, де показав іншим», — сказав він, піднімаючи кота, який терся об його ногу.

«Вона ж була балакучою, чи не так?» — сказав Боббі Лі, з'їжджаючи з канави під йодль.

«З неї була б гарна жінка, — сказав Непристосований, — якби це був хтось...» там, щоб стріляти в неї кожну хвилину її життя».

«Весело!» — сказав Боббі Лі.

«Замовкни, Боббі Лі», — сказав Непристосований. «Це не справжня насолода в житті».